

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilno avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:
Uredništvo Učiteljskega Tovariša
 v Idriji.
 Rokopisov ne vračamo.
 Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne.
 Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
 Vse leto velja . . . . . 8 K
 pol leta . . . . . 4 " "
 četrt leta . . . . . 2 " "
 posamezne številke po 10 h.
 Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 6 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
 " " " dvakrat . . . 12 " "
 " " " trikrat . . . 10 " "
 za nadaljna uvrščena od petit-vrste po 8 h.
 Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:
Upravništvo Učiteljskega Tovariša
 v Ljubljani, Gradišče št. 2.
 Poštna hranilnica št. 53.160.
 Reklamacije so proste poštnine.

„En šomašter je bil . . .“

Nekoliko odgovora. Napisal Anton Pesek.
 I.

Moj govor o „Socialnem delu učiteljstva“ je klerikalce zadel v živo, zato so zacvilihi kot pes, ki se mu stopi na rep. Kaj ne, gospoda, strah vas je zavednega učiteljstva, ker zakaj in čemu si toliko, in sicer na vse mogoče načine prizadevate, da bi pridobili učiteljstvo v svoj tabor. „Narodno Socialne Zveze“, ki sem jo nasvetoval, imenuje „Slovenec“ ironično-otroško križarsko vojsko. Če je torej „N. S. Z.“ (Narodna Socialna Zveza) res taka malenkost, čemu greste potem s polenom nad — muho?! Oba napada tako v „Slovenecu“ kot v „Naši moči“ torej nista namenjena „N. S. Z.“ temveč zavednemu učiteljstvu, ker se boje, da bi učiteljstvo potom N. S. Z. uspešno delovalo za izobrazbo ljudstva. Namen teh dveh ostudnih napadov je edino ta, da bi oplašili učiteljstvo, da bi ne sodelovalo pri N. S. Z. Kako resnične so pač besede, ki sem jih govoril na skupščini (glej „Na delo med ljudstvo!“ stran 77): „Čim bolj bomo delali, tem bolj ljuto nas bodo napadali, ker se baš delavnih ljudi boje naši narodni sovražniki in naši mračnjaki. Vsvesti so si, da jim samo zabavljanje in kričanje ne škoduje, temveč jim le še prevečkrat daje goriva za njih ogenj, a delo, vztrajno delo za prosveto narodajim izpodkaplja tla.“

Napada v „Slovenecu“ in „Naši moči“ name in napredno učiteljstvo sta izbruha onemogle jeze in gneva, ker se učiteljstvo pripravlja na sistematiško probujo naroda. Kajne, mi vstajamo, in vas je strah?!

Človek se vam more res smejati, ko vidi, kako si na vse mogoče načine prizadevate, da bi spravili učiteljstvu v klerikalni tabor, a vse vaše groznje in sirovosti ter tudi vaše milo vabljenje in obljubljanje vseh klerikalnih dobrot se razbijajo ob značajnosti in zavednosti učiteljstva. Če res predstavlja napredno učiteljstvo višek nevednosti, če smo res nedostojni člani človeške družbe kot nas blatite, za Boga mi-

lega, čemu si pa toliko prizadevate, da bi to nevedno in to nedostojno družbo pridobili v svoj tabor? Za prazen nič se vendar nihče ne trudi, razen istega, ki je teletensko neumen! Ker pa ne verjamem, da bi vi bili teletensko neumni — kot zmerjaté mene — potem pač tiči v vaših napadih zlobnost, da bi oblatili učiteljstvo in nahujskali nerazsodne ljudi zoper nas.

Ko je neki razumen naroden mož čital znani pamflet, ga je koj odložil ter dejal: „Ne morem dalje čitati, to je pisano tako gnusno, da se mora gabitivsakemu dostojnemu človeku.“ Tako sodi razumno ljudstvo o vaših napadih; vašim backom pa privoščimo tako „duševno hrano“, ker za bolje niso zmožni.

In ti vaši backi in baculje bodo učili učiteljstvo dostojnosti in poštenosti?! Za vašo „izobrazbo“, „dostojnost“ in „poštenje“, s kakršnim nas hočete pitati, se ne zahvaljujemo prav lepo le učitelj in učiteljice, temveč tudi zavedni narodni fantje kakor tudi narodna dekleta. Pojdite se solit! Zakaj pa potem „cvet deklet“, Marijine hčere, zaradi same pobožnosti poromajo tuintam v — Rim?! In tudi vaši krščanskosocialni kurzovci so že pokazali svojo priučeno izobrazbo in dostojnost — v sirovih pretepih imate torej dovolj smetja pred svojim pragom.

Pišete: „Šele, ko se bo liberalni šolmašter od ljudstva naučil praktičnega duha, treznosti in smisla za socialno gospodarsko življenje, potem šele bo sam zmožen ljudi učiti.“ — Res je! Pri klerikalcih vlada praktičen duh, treznost in smisel za socialno gospodarsko življenje. Pokazalo se je to pri konzumnih družstvih, kjer so si razni, ki so predstavljali višek vsevednosti, napolnili žepe, popihali v drugo faro, kmete pa spravili v ječe in dolgove. Da se je po konzumnih družstvih pod vodstvom ali nadzorstvom kake „Njegove Svedske Učenosti“ ali kake klerikalne „Debelosti in Rejenosti“ komunističko popivalo in žrlo ter kradlo na račun ubogega kmeta, kajne, to je bil praktičen duh, treznost in smisel za socialno gospodarsko

življenje?! Tega se pač učiteljstvo ne bo nikoli navzelo.

„Slovenec“ je pisal, da ne more ravno-dušno kvitirati 1. da sem jaz za svoja izvajanja žel aplavz navzočega učiteljstva in 2. da hoče učiteljstvo ljudstvo izobraževati. — Hvala lepa za to odkritosrčno besedo! In nadalje pravi, „gre se tu samo za praktično stran — izboljšanje gmotnega stanja učiteljstva.“ — Tega klerikalci ne bodo dovolili, ker je učiteljstvo mojim izvajanjem ploskalo in ker hoče učiteljstvo ljudstvo izobraževati. Krasen izgovor — tehten vzrok. A bodi vam povedano, da učiteljstvo ne zataji svojih načel in ne omadežuje svoje značajnosti zaradi skledice leče — ki jo samo obljublimate, a dali je ne bi itak nikoli — kot delajo to vaši backi, ki imajo toliko praktičnega duha in smisla za socialno gospodarsko življenje, da za frakelček zelenega fuzla prodajajo svoje prepričanje in svojo značajnost. Kaj takega je vam, gospod „Slovenec“ člankar, „praktična stran“?

Na vse budalosti odgovoriti ni mogoče. Na osebne napade nase ne odgovarjam junakom, ki se skrivajo za imuniteto in ki so korajžni le v blatenju izza vogla, a ko bi moral sprejeti pred sodiščem zasluženo plačilo pa po zajčje zbeže in se strahopetno skrivajo. Opomnim naj le to. Da se norčujete iz bolnega človeka, da je suha južina, to je plemenit čin, vreden peresne deteljice: Štefe, Lampe, Gostinčar. Še poulični paglavci bi ne bili tako plemeniti.

Sploh bi pa ne bil odgovoril na ta napad, a dvoje je, česar tudi jaz ne morem ravno-dušno kvitirati. To je:

1. „Naša moč“ je pisala: „Otroci pridejo iz šole, pa mnogo jih ne zna pisati in brati. Drugi so podivjani, da se Bog usmili. Liberalni šomaštri pa v šoli, namesto, da bi A B C razlagali, vpijejo n. pr. v Ljubljani „Živio Hribar“. Kako pa naj otrok postane značajan, ako vidi učitelja, kako fajmostru dela komplimente, za njegovim hrbtom pa ljudi proti njemu šunta? Od koga naj se otrok nauči strpljivosti, če pa svojega učitelja vidi, kako po oštarijah hujska? Ali more otrok biti spodoben, ako pa učitelja

sliši zabavljati proti ljudem, ki niso njegovega mišljenja? Kako [naj] otrok spoštuje takega vzgojevalca?“

2. Nista vam zadostovala nesramna napada v „Slovenecu“ in „Naši moči“ name, temveč ste se lotili celo osebo mojih sorodnikov, da bi jih nahujskali zoper mene, da bi me očrnili pri njih. Da, celo tako daleč gre ostudna gonja klerikalcev, da so zaradi ustanovitve N. S. Z. izkušali potom mojih sorodnikov napraviti spor med menoj in mojo soprogo. Pa iz te moke ne bo kruha!

Na tej dve točki dobite prihodnjic primeren odgovor.

Zdravilišče za učiteljice.

Pri zborovanju „Društva slovenskih učiteljic“ 31. decembra 1907 se je izprožila ideja, da bi se ustanovil nekak sanatorij ali hospice za slabotne ali obolele učiteljice.

To idejo moramo z zadovoljstvom in radostjo pozdraviti, a po mnenju pisca teh vrst naj bi se ustanovil sanatorij ali hospice ne le za oslabele in obolele učiteljice, pač pa tudi za oslabele in obolele učitelje. Da bi se delili in ustanovljali dva sanatorija, enega za žensko in enega za moško učiteljstvo, bi bilo naravnost nezmisel, ker bi s tem delili moči in težko, da bi mogla delovati oba sanatorija uspešno. Sicer bi pisec svetoval, da bi se ne prehiteli. Dokler nimamo učiteljskega konvikta v Ljubljani, naj bisine napravljali še drugih težav, a ko bomo imeli konvikt, svoj lastnim dom, mora pritina vrsto sanatorij.

Tudi glede kraja je pisec drugega mnenja. Sanatorij v našem romantiškem Bohinju bi bil za poletje res nekaj krasnega, a vendar se mi zdi, da je zrak v Bohinju za bolehave ljudi veliko preoster; posebno pa pozimi. Kdo bi hotel iti se zdraviti in krepiti v zimskem času v Bohinju? Zato se predrzne pisec svetovati, naj bi se izbral kraj za sanatorij bolj na jugu, kjer

2. da se v njih javlja popolnoma določen red, kakor splošno v prirodi.

Zakoni, ki veljajo za postanek in razvoj držav, prava, sploh političkih dejstev, so v bistvu istovetni z znanimi prirodnimi zakoni, samo da nastopajo v višji sferi — v človeški družbi.

Induktivna metoda v socialnih vedah se drži strogo danih dejstev; odločno odklanja vsako vmešavanje tendenciozne umetne fantazije, ki vodi le do neplodnih idealov brez pomena za človeško družbo. Najiminitnejši sociologi so na tak način dospeli do rezultatov, ki imajo že sedaj za civilizatorski in socialni razvoj največji vpliv.

Vsak poizkus reakcionarstva, pobijati in uničevati ta vpliv socioloških spoznavanj za nadaljni razvoj družbe, ne pride več bistveno v poštev.

Sociologija je danes priznana vodilna veda v socialnih znanostih. Ona proučava in raziskuje medsebojne človeške odnose.

Počenja s filozofskim upogledom v izvor medsebojnih človeških odnosov, v bistvo so-

strokovnjaki, da bi se dale te važne discipline obdelovati na induktivni način.

Učitelji državnega prava kakor sploh socialnih ved so trdili vedno to, da država, človeštvo, socialne prikazni in odnošaji ne pripadajo naravi, da so to stvorili svobodne človeške volje, ki sploh niso podrejeni nobeni zakonitosti, ter da se morajo opazovati zaradi tega v znanstvenem preiskovanju teh disciplin popolnoma druga pota, načela in pravila.

Deduktivna metoda, večkrat brez ozira na dana dejstva, je veljala splošno za edino zveličalno in zanesljivo pot, ter so po nji izvajali vsi najznamenitejši učitelji svoje zaključke.

Umevno je, da je takim potom nastalo — in še nastaja — ravno toliko različnih sistemov v raznih panogah takozvanih „Geisteswissenschaften“, kolikor je nastopilo učiteljev. Posledica tega je bila nečuvvena zmešnjava, čudna protislovja v načelih kakor po edinostih tako, da sploh ni mogoče najti jasnosti, še manj pa enotnosti v končnih rezultatih. V tej dobi je reakcionarstvo želo najlepše

usphe v svojem stremljenju ter še podpiralo splošno zmedenost.

Vendar pa so v najnovejši dobi nastopili izredni talenti v socialnih vedah, ki so v svoji substilni dalekovidnosti, podprti z visokim strokovnim znanjem, slutili istovetnost pojma „znanost“ za vse vede, inkusivno socialne. Dokazovali so, da mora učitelj socialnih ved biti istotako „Naturforscher“ kakor fizilog ali biolog, zakaj socialne prikazni so:

1. samo ena plat biologije, namreč življenje človeštva,

2. pa je in mora biti znanstvena pot povsod ista.

Spoznali so, da zgodovinski dogodki, državne in druge socialne prikazni niso slučajni plodovi svobodne človeške volje v družabnem življenju. Vsi ugovori proti temu se ne morejo vzdržati niti ne smejo več pričakovati upoštevanja. Neovrgljivo je dokazano po dejstvih:

1. da sledijo vse socialne (tudi političke) prikazni a) od početka svojega nastopa, b) v svojem obstanku in razvoju, c) v minevanju — gotovim stabilnim zakonom;

LISTEK.

Sociologija in nje najznamenitejši zastopniki.

Vsaka veda ali znanost je spoznavanje in pojmovanje določenih skupin empirijskih dejstev in stanj ter raziskavanje načel in zakonov, ki se javljajo v danih dejstvih. Vsaka znanost počenja z opazovanjem raznih prikazni in izprememb ter stremi na njih podlagi odkriti zakone. Logiški sklepi in ob priliki opravičena hipoteza so pot, po kateri dospje veda do svojih zaključkov.

Tako umevajo pojem „znanost“ zastopniki takozvanih eksaktnih ved, posebno prirodnoznaneci. Induktivna metoda je tu že stoletja edino priznana pot raziskovanja.

Le glede državnih nauk, prava ter sploh v socialnih vedah se dosedaj niso držali te edino plodonosne poti, niti niso priznavali

ni tako ostre zime. Seve, to so le ideje in mnenja, ki jih bo potreba preudariti in premisliti od vseh strani.

Za čas, dokler nima učitelstvo svojega lastnega sanatorija, svetuje pisec, da bi se vse obolelo in oslabeledo učitelstvo posluževalo kopališča po Knajpovem načinu v Dolini pri Trstu, in sicer iz teh vzrokov:

1.) Vas Dolina je pod hribom in iz vasi se vidi na krasni zaliv Jadranskega morja, zaradi česar je v Dolini gorski in morski zrak;

2.) V Dolini se je ustanovilo kopalniško društvo, ki ima svoje lastno kopalnišče in svojega zdravnika. Prvi redni občni zbor bo prve dni meseca marca t. l., a v ustanovnem odboru sta dva učitelja in gotovo bo zastopano učitelstvo tudi v stalnem odboru.

3.) Dolina in bližnje vasi tvorijo takoj imenovani Breg, ki tvori ves skupaj krasen panorama. Tu vidiš hribe, ravnino in odpira se ti pogled na morje, ki je oddaljeno komaj pol ure hoda.

4.) Zima in mrz obstojita tu le v tem, če v zimskem času piha kateri dan burja, a če te ni, je skoraj vso zimo 8—10° C toplote, tako da se lahko reče: mraza tukaj ni. Sneg, če se pokaže kdaj, se ne obdrži skoraj nikdar nad 24 ur. To zimo ga še nismo videli.

5.) Ako bi se oglašalo več učiteljsva za zdravljenje v Dolini, bi kopalniško društvo gotovo napravilo za učiteljsvo ugodnejše cene nego za druge.

6.) Vse podjetje je v narodnih rokah in vsa okolica je slovenska. Dolinska županija je že od nekaj prvoboriteljka za slovenske in slovanske pravice v Istri. V nji je 5 ljudskih šol z 9 učiteljskimi osebami, ki niso nad pol ure hoda oddaljene druga od druge, saj bi dober hodec lahko prišel iz Doline v pet četrt ure v Boljunc, Boršt, Ricmanje in zopet nazaj v Dolino.

7.) Ker ima kraj tako milo podnebje, rodi tukaj razno sadje od najranjih črešenj do poznih zimskih oškurčev. Tudi je tukaj vinorodni kraj in zato prav primeren za takozvano grozdno kuro, saj zorijo nekatere vrste grozdja tu že v avgustu in potem ne manjka do pozne jeseni grozdja, ki delajo iz njega vino, imenovano brežanka.

To je navelo pisca teh vrst, da se predrzne svetovati učiteljsvu, ki išče zdravja in okrepila po raznih zdraviliščih, naj se obrne v Dolino. Kopalnišče je čisto novo in se odpre prvič 15. marca t. l. Kasneje napravi društvo tudi morsk kopalnišče ob morju. Kdor želi natančnejših informacij, naj se obrne na „Kopalniško društvo“, a učiteljsvu rado ustreže tudi „Slovensko učiteljsko društvo za koprski okraj“, ki ima svoj sedež v Dolini.

Sramota!

Ni še dolgo od tega, kar je prišla na okr. šol. svet v..... tako spisana prošnja za nadučiteljsko službo, da se nam zdi vredno objaviti vsaj sklep.

Ferner legt der erfurchtsvollst Unterzeichneter an den Stufen des hohen Landesschulrates das feierliche Versprechen ab, daß es seine heiligste Aufgabe, sowie eine Ehrenpflicht sein werde sich in eiserner Konsequenz durch rastlose unermüdlige Arbeit, Bienenfleiß sowie tadelloses Verhalten der hohen Gnade sowie

cialnih sil in zakonitost njih učinkovanja, ter je kot taka bistveni del pozitivne filozofije. Nadalje razreduje socialne fenomene, označi činitelje socialnega razvoja ter konstatuje naravno zakonitost v obliki sociološke zakonitosti v socialnem življenju. V svojem raziskovanju temelji na celokupnem človeškem znanju zaradi pripoznanih dejstev in dognanih načel. Glavna opora ji je objektivna zgodovina, očičena vseh tendenciozних poročil iz tega ali onega ozira. Kot edino pravi zadnji namen zgodovine postulira sama sebe.

Temelj sociologiji pa vendar ostanejo prirodoznanske vede, pred vsem biologija, antropologija, etnografija, kulturna zgodovina, psihologija in statistika. Tudi geologija in geografija služita kot pomožne vede.

Socialni odnošaji niso izolirane, poedine prikazni v narodi kakor ena rastlina ali elektrika, v življenju konfesijska, ampak so človeško življenje obsebi. Socialni odnošaji so vse to, zaradi česar se porajamo, kar nas razlikuje, kar nas nagiblje k učinkovanju, kar nas uničuje, v socialnem življenju žanjejo človeštvo

des geschenkten Vertrauens würdig zu erweisen.

Klerikaleci so pač v vsakem stanu brez sramu.

Zastopnikom učiteljsva pa naročamo, naj porabijo ves svoj vpliv, da tak prošnjak ne pride v poštev, naj si bo Peter ali Pavel.

Značajem mož kaj takega ne stori. Kdor pa tako klečeplazi, ni vreden da je učitelj. Dela nam sramota!

Košček k poizkusu rešitve našega social. vprašanja.

Slovensko učiteljsvo ima lepo organizacijo, ki je nanjo lahko ponosno. Ker mu poklicani krogi niso hoteli preskrbeti primerne, za življenje potrebne plače, si je osnovalo v svrhu samopomoči tudi „Učit. konvikt“, „Vdovsko društvo“ in druge zavode in društva. Govorilo se je tudi o menjavanju otrok mestnih in kmetijskih učiteljev.

Danes hočemo omeniti še nekaj, s čimer bi se dalo nekoliko pomagati učiteljsvu potom samopomoči in kolegialnosti.

Znano je, da so največji siromaki učitelji z rodovinami. Učitelj je dolžan svojemu stanu, da otroke izšola. To pa stane silno denarja, in marsikateri tovariš mora stradati v polnem pomenu besede, če ima otroke po šolah. A da bi bili vsaj potem preskrbljeni! Pri sinoyih se to doseže, a težje je pri hčerah. Vse ne morejo biti učiteljice in poštne upraviteljice, druge službe se pa jako težko dobe in so tudi nestalne.

Glavni smoter vsake ženske je, da se omoži. Ona, ki tega ne dožene, ni nikdar srečna. Poznamo jako omikane ženske v dobrih službah, a vsaka, ki je samica, je videti nezadovoljna. Ženska je kakor trta; le takrat raste bujno, če se ovija in naslanja na moža.

Noben oče se ne more oddahniti, dokler ni svoje hčere dobro omožil, šele potem si je svest, da je preskrbljena.

Kot z drugimi, pravtako je z tudi z učiteljskimi hčerah.

Mnogo učiteljskih hčera se omoži z omikanimi in imovitimi ljudmi, a še več jih obsedi, predvsem zato, ker nimajo denarja. Prav redko se tudi sliši, da bi se katera omožila z učiteljem. In vendar ni nobena tako primerna za učiteljevo soprogo. Kako težko se uživi preprosta deklica v učiteljsko življenje, kako redke so med njimi, ki si pridobe popolno umevanje svojega moža, in marsikaj se jim zdi neumljivo, po čemer stremi njen soprog in kar je njegov ideal! A tudi meščanka se težko privadi življenja na kmetih brez primerne ženske družbe, brez gledišča in mestnih zabav. Koliko je med nami nesrečnih zakonov, zlasti ker učiteljeva soproga ne more najti prave meje med imenitnostjo našega poklica in stanu ter med našimi plačami.

Učiteljeva hči pa je dovolj omikana, da more umevati učiteljske ideale, a tudi vajena, prilagoditi kulturne in družabne potrebe učiteljskim plačam, ker je ves čas živela v tem ozračju.

Vsak mladi tovariš naj bi torej, ko si misli izbirati družico, pogledal najprej po hčerah svojih kolegov, če bi bila katera primerna za njegovo soprogo.

Dobil bo omikano ženo, ki pozna učiteljske težnje.

in posameznik posledice svojega dejanja in nehanja.

Sociologija širi spoznavanje, da vlada povsod, torej tudi v socialnem življenju, stroga zakonitost, in sicer pred vsem vzročnost in razvoj ali evolucija. Človeško družbo nam odkriva kot podvrženo prirodni zakonitosti z vrhovnim principom kavzatičete, ter je tako moralna dospeti na stališče, da pripoznava enoten princip vseh prikazni in da zaradi tega postulira pozitivni monizem kot edino dejstvom odgovarjajoče filozofsko naziranje. Preko razvalin razrušenega dualizma stopa vedno vplivnejše in zmaganosno na plan, gotovim smotrom nasproti.

Umevno bo seveda, da sociologiška veda kot sinteza empirijskih dejstev vseh znanosti ne more in ne sme biti kompleten, za vedno dovršen, okostenel stabilen sistem, kakor jih je bilo dosedaj v vseh panogah brez števila, ampak da se razvija vzporedno s splošnim razvojem.

Ona pripoznava, da ni ničesar v narodi — niti naroda sama — stalnega, ampak da

In če mu ne bo prinesla velike dote, mu bo pa prinesla hvaležno in zvesto srce.

Vzel pa bo obenem tudi težko skrb z rame njenega očeta in rešil košček našega socialnega vprašanja.

Prijazna beseda v ptujski okraj.

Vurberg, 19. januarja 1908.

Večinoma so učitelji in učiteljice tukajšnjega okraja vpisani v našem društvu kot udje, a nekaj jih ni. Precejšnje število jih je, ki so samo javili svoj pristop, a pri tem je ostalo, dalje se niso pobrigali za društvo. niti da bi se bili udeleževali zborovanj, niti da bi plačevali članarino. Društvo mora plačevati za „Zavezo“, „Zvezo“ oziroma „Lehrerbund“, tudi za knjižnico prispevati, a kako naj to stori, ako ne izpolnjujejo člani svojih dolžnosti? V minulem letu so bila zborovanja še precej dobro obiskovana, a bila bi še lahko boljše, ako bi ne bilo pri nekaterih tovariših in tovarišicah toliko brezbrčnosti. Znano nam je sicer vsem, da voznja ali sploh pot v Ptuj stane denar, za katerega nam gre sploh tesno, a če se zmore denar za hojo v mesto v drugih zadevah, bi se zmogel menda tudi v društvenih. Videti pa je tudi društvenike ob dnevnih zborovanja v mestu, ki pa k zborovanju ne pridejo. Tovariši z bornimi 70 do 80 K mesečne plače prihajajo marljivo, a marsikateri ki je v gmotnem na boljsem, ki ima tudi zvezo z železnico, pa izostaja.

Večinoma so pri zborovanjih vedno isti tovariši in tovarišice, ki se ne ustrašijo potnih stroškov, a ravno ti pa trpijo tembolj, ker se pobira za razne prispevke zmeraj pri njih. A vsa čast jim, saj kažejo s tem svojo stanovsko zavednost!

V zadnjem letu se ni udeležilo 17 članov nobenega zborovanja, nekaj jih je, ki že niso bili dve leti med nami. Takega siromakstva pa vendar ni med nami, da bi posameznik ne mogel toliko žrtvovati, da bi ne mogel priti enkrat v letu, oziroma v dveh letih k zborovanju! Tistim vpisanim članom, ki se ne udeležujejo zborovanj in tudi ne plačujejo članarine, je svetovati, naj prijavijo svoj izstop, da ne bo treba odboru postopati po § 27. društvenih pravil. Lepše bi bilo gotovo, da bi se nam dejanstveno pridružili, kakor pa da bi bilo čitati v „Učit. Tov.“, da je moral odbor po društvenih pravilih te in te tovariše in tovarišice izbrisati iz društva.

V društvu lahko sodeluje vsak učitelj in vsaka učiteljica, bodisi tega ali onega političkega mišljenja, zakaj društvo se ne peča in se tudi po pravilih ne sme pečati s politiko. Namen našega društva je: a) pospeševanje koristi narodne (ljudske) šole in njenih učiteljev vobče in onih ptujkega okraja posebe; b) vzajemno vsestransko pedagoško in didaktično izobraževanje učiteljsva v korist narodne (ljudske) šole in odgoje mladine, s posebnim ozirom na one ptujkega okraja (§ 1. društvenih pravil).

Osebnosti pustimo v stran, gre za stvar. Pokažimo občinstvu solidarnost! V slogi je moč! Pridružite se tudi, ki še niste bili med nami, dela je dovolj! Med drugim bo letos gotovo važna za vse sotrudnike pogovarjanje, oziroma poročanje o temah za uradno konfe-

je le vedno nastajanje in minevanje, ter da je stalna, nenastala, neminljiva, edino le resnica, ki jo je treba vedno bolj pojmovati.

Vrhutega nam podaja na podlagi dosežanj spoznavanj zanimive vpoglede v bodočnost, n. pr. smer političkega razvoja v prihodnje, posebno pa nam stvarno pojasnjuje sedanji politički položaj. Socializem, ki ga oznanjuje sociolog, je drugega kalibra nego ga propagirajo „krščanski“ socialisti, vendar tudi drug v bistvu kakor socialni demokratizem. Znanstveno dokazuje potrebo in naraven postanek nacionalizma kakor patriotizma. Objektivno pojasnjuje slabše posledice teženj stranke, ki ne delujejo v smislu splošnega blagra (Gemeinnutz).

Enostavno in lahko umljivo razlaga sociološka veda kulturo, civilizacijo, nacionalizem individualizem in socializem kot socialne procese; narod, narodnost, državo, pravo kot socialne produkte.

Državne znanosti so ravno dosedaj občutljivo pogrešale znanstveno dovršene razpredelbe pojmov „država in pravo“.

renco, s katerim se olajša posameznikom izdelovanje dotičnih laboratorov. Več glav več misli. Da bi bile te besede v prid društvu, to iz srca želi njegov najstarejši član.

Ziher.

Pisarna.

LIII.

Vprašanje: V mojem službenem kraju je vikar, ki poučuje verouk. Če hoče vodstvo uradno poslati kak dopis kateheta, ali naj se naslovi na ime kateheta ali na duhovni urad, v tem slučaju na vikarijski urad? K.

Odgovor: To je pač vseeno, zakaj uradna pisma se lahko pošiljajo uradom ali pa posameznim osebam. Ako pošljete uradno pismo po pošti v isti kraj, kjer stanujete Vi, pa niso pošte dolžne, da ga dostavijo.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Učiteljski krožek Št. Vid pri Ljubljani je imel svoj III. sestanek 16. t. m. pri „Slepem Janezu“. Vkljub precej občutnemu mrazu se je zbralo lepo število učiteljev in tudi nekaj učiteljskih prijateljev. Bekla se je marsikatera resna, a tudi zabavnih ni manjkalo. Ti „krožki“ se bodo tako udomačili, da jih ne bomo nikdar več opustili, ker so nam v razvedrilo in pa v neprisljen razgovor o važnih stanovskih vprašanjih. Vivant sequentes!

Štajersko.

Šmarsko-rogasško učiteljsko društvo ima svoj občni zbor dne 2. februarja t. l. ob 1. uri popoldne v Šmarji pri Jelšah. Dnevni red: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Poročilo tajnika in blagajnika. 4. Volitev novega odbora. 5. Referat: Na delo med ljudstvo. 6. Volitev odseka za izvenšolsko delovanje. 7. Slučajnosti. K polnoštevilni udeležbi vabi vljudno odbor.

Gornjegrajsko učiteljsko društvo zboruje v četrtek, dne 6. svečena 1908., točno ob 11. uri v Gornjem gradu po sledečem vzporedju:

1. Nagovor, predsednikov.
2. Zapisnik. Dopisi in razgovor o njih.
3. Volitev člana upravnega odbora „Zveze slov. štaj. učiteljev in učiteljic“.
4. Raznoterosti.
5. Predavanje: Pogled v eksperimentalno pedagogijo.

Ptujsko učiteljsko društvo. Socialni odsek tega društva je sklenil v seji dne 12. t. m., da prične delovati potom učiteljskih krožkov.

Ptujsko učiteljsko društvo je imelo svoj občni zbor dne 12. t. m. ob izborni (I) udeležbi, t. j.: navzočih je bilo 1/3 članov. Tov. predsednik je podal pregled delovanja društvenega v preteklem letu, iz katerega povzamemo, da je imelo društvo v tem letu 6 zborovanj, pet predavanj, oziroma poročil, da je izmed društvenikov eden umrl, pet se jih je preselilo, dva sta stopila v pokoj.

Pri današnjem zborovanju je pristopila družstvu gđ. Jurič Matilda, u. ž. r. d. v Narapljah. Kot gost je bil navzoč g. iur. Kostanjevec.

Na predlog tov. Kavklerja se izvolita pregledovalcem računov tov. Kajnik in Jerše ter poročata pri prihodnjem zborovanju o stanju blagajnice.

Predsednikom je bil za tekoče leto zopet soglasno izvoljen tov. Fr. Ziher od Vurberka. Ostali odbor se je konstituiral za leto 1908. tako: podpredsednik — Anton Pesek iz Narapelj, tajnika — Angela Milčinski iz Haidina in Janko Lešnik od Vurberka, blagajničarka — Marjana Luknarjeva

Epohalne so nadalje sociološke razprave o bistvu in namenu politike, o parlamentarizmu, o ustavi, o stanovih in njih politiki, o družabnih zvezah plemstva, židovstva, katoliške cerkve ter o njih pomenu prej, sedaj in njih bodočnost itd.

Učitelja zanimajo poleg tega razprave o vzgoji, šolstvu in učiteljsvu s sociološkega stališča, ki mu odpirajo zadovoljiv vpogled v prihodnost — ako se zaveda učiteljski stan stališča, ki mu je odkazano po socioloških zakonih.

Sociologija nas vzpodbuja, naj z vnelo delujemo na svojem lepem poklicu v duhu socialnega razvoja. Povzpni mo se sami intelektualno, kar nam bo za organizacijo druga, zanesljiva in uspešna opora v boju za obstanek! Pomagajmo si sami, ako v tem oziru na naših izobraževaliških zaradi reakcionarskega vpliva nismo pridobili doslej!

Zato tudi na tem mestu imenujem dela najimentionejših zastopnikov sociološke vede: s skromno željo, naj bi jih prav mnogo tovarišev z istim zanimanjem proučevalo kakor moja

iz Ptujске okolice, knjižničar — Valentini Kajnih iz Ptujске okoli-
še, odbornika — Ivan Klemenčič iz
Ptujске gore in Jože Gorup s Po-
lenška, pečovodja — Vinko Se-
rona od Sv. Barbare v Haložah.

Na predlog tov. Peska se zviša udnina
na 4 oz. 2 K, isti tov. predlaga, da naše
društvo sodeluje pri jubilejskem koncertu v
Celju in pristopi društvo k Narodni Socialni
Zvezi.

V soc. odsek se na prodlog tov. Šegule
izvolijo tov: Kavkler, Pesek, Petro-
vič, Lešnik Mirko, Ogorelec.
Gorup in tovarišica Mici Duller-
jeva.

K sklepu predlaga tov. Gorup resoluciji,
ki se sprejmeta soglasno.

1. Učiteljsko društvo za ptujski okraj
ogorčeno obsolja ostudni napad „Slovenca“
in „Naše moči“ na učiteljstvo sploh in
posebej na tov. A. Peska.

Učiteljstvo ni pod kuratelo kakega Go-
stinčarja in Lampeta, da bi moralo prositi, če
sme delovati za prosveto ljudstva.

Kot odgovor na ostudni napad izjavi učiteljs-
tvo, da bo tembolj delovalo v smislu Pe-
skove brošure „Na delo med ljudstvo.“

2. Učiteljsko ptujskega okraja izreka to-
varišu Pesku priznanje in zahvalo za njegov
dosedanj moški nastop ter ga prosi, naj se
ne opoljša klerikalnih napadov, temveč naj
krepko nadaljuje pričetno delo, ker zavedno učiteljs-
tvo bo vedno z njim.

Ker ni bilo drugih nasvetov, zaključijo
tov. predsednik zborovanje, želeč, da bi se v
tekočem letu prav pridno udeleževali vsi dru-
štveniki učiteljskih sestankov. F . . . e.

Srednješolski vestnik.

*** K reformi srednješolske matere.

Mnenja o tem vprašanju so jako različna. Nekateri so za popolno odpravo matere, drugi za omejitve sedanje. Nekateri trde, da matura nima nobenega pomena za sprejem na visoko šolo. Ako je temu tako, potem se prav lahko odpravi, ker je dovršitev srednje šole dokazana z zadnjim semestralnim izpriečevalom. Tisti, ki hočejo maturo omejiti ter jo smatrajo kot legiti-
macijo za vstop na visoko šolo, pa zahtevajo, da se dijake ne izprašuje iz vseh predmetov, ampak le iz tistih, ki so podlaga nadaljnjim študijem. Tako naj bi dijaki, ki se posvetijo pravoznanstvu, ne delali matere iz matematike in prirodnoznanstva; modroslovci pa tudi le iz tistih predmetov, ki so v zvezi z njihovimi nadaljnimi študiji, tako naj odpade matura za matematiko iz jezikov, zemljepis in zgodovine. Taka ureditev se nam zdi prav pametna. Upamo tudi, da se bo večina za to odločila. Odločitve pa najbrže še ne bo tako kmalu, ker enketa pri naučnem ministrstvu s pravim delom niti pričela ni. Morebiti se pri tej priliki tudi reši vprašanje o enotni srednji šoli, ki ima veliko pristašev. Ako se pouk v klasičnih jezikih preloži v višje razrede ter uvede oblatni pouk v risanju v nižje, je vprašanje že napolj rešeno. Izkušnja pač vedno bolj dokazuje, da večina desetletnih učencev ni sposobna za abstraktni pouk v latinščini na podlagi grške in rimske mitologije in zgodovine. Ker se učenci uče zgodovine šele v 2. razredu, bi bil latinski pouk na mestu komaj v 3. razredu.

*** Osebnost. Prof. Fr. Brunet, učitelj telovadbe na ljubljanski realci, je pomaknjen v 9. činovni razred.

*** Razpisani profesorski službi.

Na II. drž. gimnaziji v Ljubljani je s šolskim letom 1908/9 oddati mesto pravega učitelja za klasično filologijo kot glavni predmet in nemščino ali slovenščino kot postanski predmet ter mesto pravega učitelja za matematiko in fiziko kot glavna predmeta s slovenskim in nemškim učnim jezikom. Prošnje do 20. februarja.

malenkost, ki je tem duševnim velikanom iskreno hvaležna.

I. Ludwig Gumpowicz, bivši c. kr. profesor na univerzi v Gradcu:

1. Grundriss der Sociologie.
2. Der Rassenkampf. Sociologische Untersuchungen.
3. Sociologie und Politik.
4. Sociologische Staatsidee.
5. Sociologische Essays.
6. Rechtsstaat und Socialismus.
7. Allgemeines Staatsrecht.

II. Gustav Ratzenhofer, c. kr. Feldmarsalleutnant:

1. Wesen und Zweck der Politik. (3 Bände.)
2. Sociologische Erkenntnis.
3. Sociologie.
4. Positive Ethik.
5. Kritik des Intellekts.

III. Lester F. Ward, profesor sociologije na vseučilišću v Providence (Rhode Island):

1. Reine Sociologie. (Iz angleškega.)
2. Sociologie von heute.

K. K.

** Na celjski državni gimnaziji je razpisano za začetkom šolskega leta 1908/9 def. učiteljsko mesto za klasično filologijo in nemščino kot postanski predmet. Prošnje je treba vložiti do konca februarja t. l. na deželni šolski svet.

** Enketa o reformi srednjih šol se je začela 20. t. m. na Dunaju. Posveto-
vanja so trajala štiri dni. Udeležencev je bilo 60.

Književnost in umetnost.

„Popotnik“. Letnik XXIX. Štev. 1. — Vsebina: 1. Dragotin Pribil: O duševnem delu. — 2. Val. Pulko: Metodiki novodobnega spisnega pouka, njih nauk in njega uporaba. — 3. Ludovik Černej: Jeejanje v šoli. — 4. J. B.: Uvod v alegro. — 5. Dr. Fr. Ilešič: Resolucije o slovenskem srednjem šolstvu. — 6. Ig. Šijanec: Šolsko-higienski utrinki. — 7. Književno poročilo. — 8. Razgled: Listek. — Pedagoški paberki. — Kronika. — Iz te vsebine je razvidno, da se naš vrli „Popotnik“ lepo reprezentuje ob vstopu v svoj 29. letnik. Gojimo najboljši nade o njegovem nadaljnjem razvoju. Tudi v bodočnosti nam bodi „Popotnik“ revija, ki se lahko z njo ponasamo pred kulturnim svetom. In da bo res tako, v to so nam porok neumorno delavni „Popotnikov“ urednik in pa njihovi vrli sotrudniki.

Bericht über das Vorkommen einer immergrünen Eichenart in Innerkrain. Von Oberlehrer R. Justin (Treibeln in Krain). Separatdruck aus der „Oesterreichischen botanischen Zeitschrift“. — Tovariš R. Justin je znan v učenem svetu kot izboren botanik-strokovnjak. To je dokazal že s premenimi spisi. To dobro ime mu utrja tudi tu navedeni spis.

Tri častne nagrade za razstavo z geslom „Otrok“ — eno za 100 K in dve po 50 K — razpisuje „Splošno slovensko žensko društvo“ v Ljubljani za tri najboljše ilustracije slovenskih pravljic, oziroma za tri najboljše, otroškemu pojmovanju primerne slike ali risbe, ki jim je zajeta snov iz slovenskih pravljic, bajk ali narodnih pesmi. Glede vposlanih umetnin bo razsojal posebni jury, sestavljen iz slovenskih umetnikov, literatov in pedagogov. Vse sprejete slike in risbe se izlože na razstavi občinstvu na ogled in v nakup. — Slovenski umetniki naj blagovolijo vposlati svoja konkurenčna dela najkasneje do 15. maja brez podpisa ter naj predložijo zaprtim ovitku, na katerem je zapisano geslo, svoje ime in naslov. Isto geslo naj se zapiše tudi na zadnji strani slike.

Kulturno delo.

+ Nova ljudska knjižnica. V zadnji številki smo poročali, da se je čitalnica na Vrskem izpremenila v javno ljudsko knjižnico. Čitalniški odbor pa nam piše, da ostane čitalnica kakor je bila, le svojo društveno knjižnico je izpremenila v javno ljudsko knjižnico.

+ Novo društvo. V Ferencih (politiški okraj Poreč) so ustanovili podružnico družbe sv. Cirila in Metoda za Istro.

Politiški pregled.

* Novo ministrstvo. V delokrog novega delavskega ministrstva, ki ga nameravajo kmalu ustanoviti, bo spadalo tudi delo za povzdigo prometa s tujci. Vodja tega oddelka postane baje nemški politik, ki pozna potrebe planinskih dežel.

* Avstrijska delegacija. Seja odseka avstr. delegacije za vnanje stvari in za okupirani deželi bo dne 30. t. m.

* Nečelo biti klerikalci. Klerikalno časopisje je ostro napadlo ministra dr. Gessmanna, češ, da je v razgovoru z nekim madjarskim diplomatom izjavil, da v programu krščanskih socialcev ni antisemitizma. Dr. Gessmann je nato odgovoril, da ga je dopisnik vprašal le za klerikalizem, nakar je minister izjavil, da je krščansko-socialna stranka v vseh verskih vprašanjih na stališču popolne tolerance (!) napram drugovernikom ter sploh ni klerikalna.

* Volitve v goriški deželni zbor bodo 2. marca za splošno kurijo, 4. marca za kmetiške občine, 6. marca za mesta, trge in trgovsko-obrtno zbornico, 7. marca pa za veleposrestvo.

* Za ravnopravnost češkega jezika. Odvetnik dr. Valenta je vložil za, neko češko stranko v Jahimovu tožbo v češkem jeziku. Sodišče je to tožbo odklonilo, ker ni bila pisana v nemškem jeziku. Dr. Valenta se je pritožil na okrožno sodišče v Hebu. Toda tudi prizivno sodišče je odkločilo, da sodišče v Jahimovu ni primorano sprejeti češke vloge, češ, da češki jezik v Jahimovu ni „v deželi navaden“. Češki poslanci bodo pri vladi energično protestirali proti ukrepu okrožnega sodišča v Hebu ter uvedli veliko akcijo, da se pripozna ravnopravnost češkega jezika tudi pred sodišči hebskega okrožja.

* Delavsko zavarovanje. Industrijski svet je razpravljal dne 8. t. m. o reformi in izpopolnitvi delavskega zavarovanja. V debati

se je pokazalo, da je industrija uverjena o potrebi zavarovanja za slučaj onemoglosti ali sploh nesposobnosti za delo. Industrija rada prevzame nase bremena, ako dobi na drugi strani pospeševanje in podporo. Industrijski svet se je nato izrekel soglasno za invaliditetno zavarovanje delavcev; nadalje je odobril v podrobni debati na podlagi vladnega programa različne predloge, tako glede vpisane hišnih delavcev v bolniško blagajnico in v invaliditetno zavarovalnico, o vpisanju nestalnih delavcev v bolniško blagajnico, o zvišanju letnih dohodkov od 2400 na 3600 K, kdor hoče biti oproščen zavarovalne obveznosti. Industrijski svet se je tudi izrekel, naj se kmetiški in gozdarski delavec pritegne k zavarovanju, in sicer po določbah reformnega programa. Nadalje se je sklenilo, da se zavarovanje proti nezgodam začne že s 14, ne pa kakor sedaj s 16. letom. Glede malih obrtnikov in malih kmetovalecev se je sprejela resolucija, ki izreka, da bi bilo tudi za te sloje želeto zavarovanja za starost in onemoglost.

* Novi ban. Novega bana barona Raucha so sprejeli ob prihodu z Zagreb z življenjem in guilimi jajci. Prav mu je, zakaj si je pa naročil slovesen sprejem! — Rauch hoče baje osnovati ustavno stranko. To mu nič ne pomaga, zakaj v Zagrebu bo vladal lahko samo tisti ban, ki ima za sabo pretežno večino naroda. Te pa Rauch nima.

* Ugodne bolgarske finance. Leta 1907. je imela Bolgarija 23 milijonov frankov prebitka, proračun za leto 1908. pa izkazuje še 5 milijonov več dohodkov.

* Razlastilni zakon v pruski zbornici. Pruska zbornica je dne 18. t. m. z veliko večino sprejela razlastilni zakon v tretjem branju. Proti so glasovale svobodomiselnne stranke, centrum in Poljaki. V imenu Poljakov je Szumann slovesno protestiral proti temu nečuvnemu nasilju. Dejal je, da Poljaki sprejmo od vlade boj za materinsko zemljo. Müller od svobodomiselnne stranke poudarja, da se s tem zakonom krši načelo pravičnosti. Konservativci in nacionalni liberalci predlogo zagovarjajo, češ, da je interes države, proti kateri delajo Poljaki, višji od načela nedotakljivosti zasebne lasti.

* Pruski državni proračun. Finančni minister Rheinbaben je predložil dne 8. t. m. poslanski zbornici proračun ter podal pregled o proračunih za leta 1906., 1907. in 1908. Proračun za leto 1908. izkazuje dohodkov in izdatkov 3.362.021.686 mark ter so sklepe vsote v primeri s proračunom za leto 1907. za 161.947.756 mark višje.

* Novi italijanski vojni minister. Kralj Viktor Emanuel se je jako prizadeval, da je postal posl. Casana vojni minister. Kralj namreč želi, naj bi se utrjevanje meje proti Avstriji čimprej dovršilo ter upa, da bo zbornica civilnemu vojnemu ministru rajša dovolila potrebna sredstva.

* Škandal na Francoskem. Klerikalno časopisje triumfira ter piše o novi panami, ker so se pri likvidaciji cerkvenega imetja res godile velike nerednosti, da se je bati velikanskega škandala. Iz izkupil baje manjka nad 10 milijonov frankov, o katerih se ne ve, kam so izginili. Razni poslanci in senatorji so dobili za zagovarjanje kot odvetniki pretirano visoke honorarje. Vlada ima težavno stališče napram klerikalni opoziciji.

* Rusija. Maksim Gorkij je izdal poziv na vso civilizirano Evropo, naj započne odločen protest proti ruskuemu nasilstvu napram Finski. — Vsi bivši poslanci ruske dume, ki so podpisali znani voborski manifest, so bili razen kmetov Ahdanova in Djačenka obsojeni vsak na trimesečno ječo. Obsojeni izgube s tem volilno pravico. Mnogobrojno občinstvo je prirejalo obsojencem navdušene ovacije. Že v sodni dvorani so jim metali cvetice; ko je prišel iz dvorane bivši predsednik Muro-mcev, je začelo od vseh strani med burnimi klici uprav deževati cvetic in vencev.

Jubilejski dar.

Učiteljstvo — sebi! Tovariš Janko Likar, učitelj v Ljubljani, za mesec januar 2 K; zadržuje izkazanih 75 K; doslej darovanih 77 K. — Hvale in posnemanja vredno: Iz Vodice na Gorenjskem je dobil „konviktov“ blagajnik to-le pismo: „Sklenila sva, prispevati skozi tri leta vsak po 2 K na mesec kot jubilejni dar z ozirom na „Tovarišev“ članek: Učiteljstvo — sebi! Zato Vas prosim, da pošljete 12 položnic v to svrhu in obljubiva Vam, da pričneva s 1. februarjem 1908 in končava s 1. januarjem 1911 s pošiljatvijo prispevkov. Da pa zaveza velja, se podpisava oba. Zdravi Vi in Vaši dragi! Še en pozdravček Jakobinci! — Julij Slapšak, nadučitelj in Angela Trost, učiteljca.“ — Prijatelj nadučitelj, posnemaj tega svojega tovariša-nadučitelja: pojdi in stori tudi Ti tako! Konviktov blagajnik Ti bo prav rad postregel s položnicami, kakor je storil tovariš Slapšaku. — Koleginje! Koleginja Angela Trostova Vam je pokazala pot; pojdite za njo!

Zahtevajte „Učiteljskega Tovariša“ v vseh lokalih, kamor zahaja učiteljstvo!

Vestnik.

Učiteljski dobrotniki. Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani so darovali; g. Karel Rozman, gostilničar in posestnik v Rudolfovem, 5 K; g. Josip Turk c. kr. okr. šolski nadzornik v Rudolfovem, 2 K; vesela družba v Dolskem pri „Krači“ z geslom: „akt podevan“ 250 K. „Deželna zadruga brivcev v Ljubljani“ 35 K namestu venca na grob svojemu tovarišu Josipu Gradišću s pripomnjo: „Poblaščen od svojih tovarišev izročam slavnemu „Učiteljskemu konviktu“ v Ljubljani“, nabrano svoto 35 K namestu venca umrlemu tovarišu Josip Gradišću. Omenjena vsota se daruje „Učiteljskemu konviktu“ zato, ker se gospodje učitelji z največjo vnemo, požrtvovalnostjo in vstrajnostjo žrtvujejo za splošno izobrazbo in omiko naših potomcev. V sled tega se slavno vodstvo „Učiteljskega konvikta“ vljudno naprosi, da blagohotno sprejme skromno svoto 35 K. Z odlični spoštovanjem M. Valentič, t. č. načelnik „Deželne zadruge brivcev v Ljubljani.“ — Živili učiteljski dobrotniki! Bog plati!

Letnino za učiteljski konvikt so plačali tile tovariši in tovarišice: Mici Veseličeva iz Budanj, po vipavskem nadučitelju, ker ji nje nadučitelj ni nič povedal, da je treba kaj poslati za konvikt, čeprav je dobil od odbora tozadevno prošnjo; (čuden nadučitelj! — Stavec) Učiteljstvo šole Prosek-Kontovelj (12 K); Fran Miklavčič iz Livka; šolsko vodstvo Hrovaški brod na Dolenskem (2 K); Ivan Paulšek in Josip Poljanec iz Bačjega, Fran Rus z Bleda; (kje so pa tovariši in tovarišice? — Stavec.) Šolsko vodstvo v Črmočah p. Črnekalu; Bl. Tominec iz Globokega; Fran Scheschark iz Kočevja; večina šolskih vodstev iz nemškega dela kočevskega okraja je pa odboru vrnila prošnje z zbadljivimi opazkami. (Zakaj? To ni kolegialno! — Stavec.) Šolsko vodstvo v Št. Janžu na Dolenskem (6 K); Andrej Grčar, Ivan Šega in Fr. Jaklič, vsi iz Radovljice; Simon Punčuh iz Šmarja pri Ljubljani; (kje sta pa koleginji? — Stavec.) Ivan Kuhar iz Radomelj; Josipina Vončin iz Lož pri Vipavi; Anton Petriček, Terezija Kordisch, Fran Pristovšek in Rajko Vrečer, vsi iz Zaleca.

Naša vlada — šulvereinske šole in naše šole. V Skednju pri Trstu obstoji tri ali štiri leta zasebna nemška ljudska šola, menda enorazrednica, ki je pa po komaj dvestletnem obstanku dobila pravico javnosti. Pa to še ni dosti. Ravnokar je v uradnem listu naučnega ministra razglašeno imenovanje učitelja-voditelja te škedenjske ponemčevalnice, gosp. Julija Schmida, definitivnim učiteljem (čin vadniškega učitelja v X. r.) na c. kr. državni ljudski šoli na Piazza Lipsia v Trstu. Seveda Julij Schmid ne bo deloval na šoli Piazza Lipsia, ampak dobival bo le plačo kot c. kr. učitelj, služil bo pa nadalje v Skednju, kakor služijo v Opatiji na zasebni nemški šoli sami c. kr. učitelji iz Pulja. S tem imenovanjem je država prevzela v svojo oskrbo šolo v Skednju, kjer hoče ustanoviti nemško naselbino. In naša šola pri Sv. Jakobu? Toliko je bilo hvalisanja o zaslugah, nazadnje je pa vse nič. Ali bi ne bilo primerno zahtevati v ožigled škedenjskega slučaja od vlade — seveda brez rokavice — da pošle svoje v Trstu nameščene državne učitelje slovenske narodnosti v službovanje k Sv. Jakobu, da s tem omogoči družbi, ustanoviti v Trstu toli potrebnih šol? Seveda, s pokloni ne bomo nič dosegli, treba pokazati zobe!

Osebnost. Tov. Franc Lončar v Rakitni je dobil zaradi boleznin dopust, na njegovo mesto pa pride za suplenta izprašani učitelj Ivan Gaborovski k.

Osebnost. Absolvirana učiteljska kandidatinja Hermina Bukovičeva je imenovana za provizorico učiteljico v Kamni gorici.

Osebnost. Za nadučitelja v Petrovčah je imenovan Ernest Slane, nadučitelj pri Sv. Bolfenku. Za definitivne učitelje, oziroma učiteljice so imenovani Maks Drogenik v Lučanah, Tereza Schmidlechnerjeva pri Sv. Benediktu v Slovenskih goricah, Ladislava Lavričeva v Bučah in Alojzij From pri Sv. Benediktu v Slovenskih goricah. Za učiteljico ženskih ročnih del v Petrovčah je imenovana Josipina Tratnikova.

Odklovanje. Tovariš Pavel Unger, nadučitelj in šol. voditelj šestrazrednice v Središču v ormoškem okraju, je dobil častno svetonjo za 40letno zvesto službovanje.

Tovariš Anton Pesek, šolski vodja v Narapljah, ki sta ga s pobalinsko sirovostjo napadla in se iz njegovega slabega zdravja norčevala nesramna pamfletista v „Slovenec“ in „Naši moči“, je nevarno obolel in dobil dopust do Velike noči. Vrlemu tovarišu od srca želimo, da bi kmalu in popolnoma okreval ter potem z novimi močmi udaril po zavodnikih našega ljudstva — klerikalcih. — Zato mu je treba suplenta. Kdor bi hotel prevzeti ta posel, naj se zglesi takoj ustno ali pismeno pri okrajnem šolskem svetu v Ptaju.

Poročilo se je tov. Ivo Erbežnik, učitelj na Bledu, z gšč. E. Rabusevo iz Kostanjevice. Bilo srečno!

Nemške ljudske šole v Gabrjih pri Celju glasom sklepa mestnega odbora celjskega z dne 30. decembra 1907 ne bodo zi-

